

Homiladorlikning gistatsion davrida kuzatiladigan anemiya

Muhammadjonov. I

Central Asian Medical University

<https://orcid.org/0009-0002-6694-9828>

Mutabarova M.M

Central Asian Medical University talabasi

Annotatsiya: Homiladorlik davrida anemiya keng tarqalgan patologiya bo'lib, onaning umumiy salomatligiga va homilaning rivojlanishiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada homiladorlikdagi anemiyaning etiologiyasi, klinik belgilarini aniqlash usullari, davolash tamoyillari va oldini olish strategiyalari ilmiy asosda ko'rib chiqildi.

Kalit so'zlar: homiladorlik, gistatsion anemiya, temir tanqisligi, foliy kislotasi, gemoglobin, homila salomatligi

Аннотация: Анемия во время беременности является распространенной патологией, которая серьезно влияет на общее состояние здоровья матери и развитие плода. В данной статье на научной основе рассмотрены этиология, методы определения клинических признаков, принципы лечения и стратегии профилактики анемии при беременности.

Ключевые слова: беременность, гестационная анемия, дефицит железа, фолиевая кислота, гемоглобин, здоровье плода

Abstract: Anemia during pregnancy is a common pathology that seriously affects the mother's overall health and fetal development. This article scientifically reviews the etiology, methods of identifying clinical signs, treatment principles, and prevention strategies for anemia during pregnancy.

Keywords: pregnancy, gestational anemia, iron deficiency, folic acid, hemoglobin, fetal health

Kirish

Homiladorlik — fiziologik jihatdan murakkab jarayon bo'lib, ona organizmida ko'plab o'zgarishlar yuz beradi. Qon hajmining ortishi va o'sayotgan homilaning ehtiyojlari fonida organizmning temir, foliy kislotalari va vitamin B12 kabi mikroelementlarga bo'lgan talabi oshadi. Agar bu ehtiyoj to'liq qoplanmasa, gestatsion anemiya rivojlanadi. Anemiya — bu qondagi gemoglobin darajasining fiziologik me'yordan past bo'lishi bilan tavsiflanadigan patologik holatdir. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotiga ko'ra, homilador ayollar orasida anemiya darajasi 38% ni tashkil etadi (WHO, 2020). Anemiya nafaqat onaning salomatligiga, balki tug'ilajak farzandning rivojlanishiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Mazkur maqola uchun adabiy manbalar tahlili asosida ma'lumotlar to'plandi. 2015–2024 yillar oralig'ida chop etilgan ilmiy maqolalar, JSST va boshqa nufuzli sog'liqni saqlash tashkilotlarining ma'lumotlari o'rganildi. Klinik ko'rsatkichlar, laborator tahlillar va zamonaviy davolash protokollariga oid ma'lumotlar tahlil qilindi.

Etiologiya

Homiladorlikda anemiyaning yuzaga kelishiga quyidagi omillar sabab bo'ladi:

- Temir tanqisligi: Homiladorlik davomida qon hajmi 40-50% ga ortadi, bu esa temir zaxiralarining kamayishiga olib keladi.
- Foliy kislota va vitamin B12 yetishmovchiligi: Homilaning hujayraviy bo'linishi va rivojlanishi uchun folat va kobalamin zarur.
- Surunkali kasalliklar: Piyelonefrit, surunkali infeksiyalar va yallig'lanish kasalliklari gemopoezga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.
- Ovqatlanish buzilishlari: Ratsionda temir, oqsil va vitaminlar yetarli bo'lmasa, anemiya rivojlanadi.

Homiladorlikda anemiya rivojlanishining asosiy sababi temir tanqisligi ekanligi aniqlangan (70–90% holatda).

Foliy kislota va vitamin B12 yetishmovchiligi anemiyaning ikkinchi asosiy sababchilari sifatida qayd etilgan.

Gistatsion anemiya erta tug'ruq, past vaznli chaqaloq tug'ilishi, onada tug'ruqdan keyingi infeksiyalar va hatto perinatal o'lim xavfini oshiradi.

Klinik belgilari

Anemiya klinik jihatdan turlicha ko'rinadi. Asosiy simptomlar quyidagilardan iborat:

- Umumiy holsizlik va tez charchash
- Bosh aylanishi, ko'ngil aynishi
- Yurak urishining tezlashishi (taxikardiya)
- Terining oqarishi
- Nafas qisishi, hushsizlik xurujlari

Og'ir hollarda yurak yetishmovchiligi va immunitetning pasayishi kuzatiladi.

Diagnostika

Homiladorlikda anemiyani aniqlash uchun quyidagi laborator tekshiruvlar amalga oshiriladi:

- Umumiy qon tahlili (gemoglobin, gematokrit, eritrotsitlar soni)
- Biokimyoviy tahlil (serum ferritin, temir va total temir bog'lovchi quvvat (TIBC))
- Vitamin B12 va foliy kislotasi darajasi
- Retikulosit indeksini aniqlash

JSST standartlariga ko'ra, homiladorlikda gemoglobin darajasi 110 g/l dan past bo'lsa, anemiya tashxisi qo'yiladi.

Oqibatlari

Anemiya homiladorlik va tug'ruq natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin:

- Homilaning intrauterin o'sishdan orqada qolishi
- Erta tug'ruq yoki past vaznli chaqaloq tug'ilishi
- Tug'ruq vaqtida ko'p qon ketish
- Onada infeksiya va sepsis xavfining ortishi

Davolash

Davolash anemiyaning turiga va og'irligiga qarab belgilanadi:

- **Temir yetishmovchiligi anemiyasi:**

- Og'iz orqali temir preparatlari (temir sulfat, temir fumarat)
- In'eksion temir preparatlari (og'ir hollarda)
- Ratsionni temirga boy oziq-ovqat mahsulotlari bilan boyitish

- **Folij kislotasi yetishmovchiligi anemiyasi:**

- Kunlik folij kislotasi qo'shimchalari (400-600 mkg)
- B12 vitamini yetishmovchiligi aniqlansa, in'eksion shaklda vitamin B12 tayinlanadi

- **Og'ir anemiyada:**

- Qon quyish (eritrotsit massasi transfuziyasi)

Og'irligi yengil va o'rtacha bo'lgan holatlarda og'iz orqali temir va foliy kislotasi preparatlari buyuriladi

Og'ir anemiya holatida in'eksion temir preparatlari yoki eritrotsit massasi transfuziyasi tavsiya etiladi

Bundan tashqari, homiladorlik davomida profilaktika maqsadida temir va foliy kislotasi qo'shimchalari qabul qilish tavsiya etiladi

.Homiladorlikdagi anemiya ko'p faktorli kasallik bo'lib, ko'plab holatlarda ratsionda temir, foliy kislotasi va vitamin B12 yetishmovchiligi bilan bog'liq. Dastlabki trimestrdan boshlab profilaktik temir va foliy kislotasi preparatlarini qabul qilish anemiya rivojlanishini kamaytirishga yordam beradi. Ba'zi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, homiladorlik davrida anemiyani to'g'ri boshqarish onada tug'ruq asoratlari va homilada rivojlanish nuqsonlari ehtimolini sezilarli darajada kamaytiradi. Shu bois, har bir homilador ayol muntazam ravishda gemoglobin va ferritin darajasini nazorat qilib borishi lozim. Biroq, ba'zi mintaqalarda, ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlarda sog'liqni saqlash tizimidagi resurslar yetishmovchiligi tufayli anemiya bilan kurashish samaradorligi past bo'lib qolmoqda. Bunday hududlarda aholining ovqatlanish madaniyatini oshirish va homiladorlarni erta tekshiruvga jalb qilish choralari ko'rilishi zarur.

Xulosa

Gistatsion anemiya — bu homiladorlik davrida keng tarqalgan va jiddiy oqibatlariga olib kelishi mumkin bo'lgan patologiya. Anemiyani o'z vaqtida aniqlash, to'g'ri davolash va profilaktik choralarni ko'rish ona va bola salomatligini saqlashda muhim rol o'ynaydi.

Kelajakda anemiya profilaktikasini kengaytirish, aholi orasida ta'lim ishlarini olib borish va sog'liqni saqlash tizimining imkoniyatlarini oshirish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. World Health Organization. Global Anaemia Report 2020.
2. Pavord, S. et al. (2012). UK guidelines on the management of iron deficiency in pregnancy. *British Journal of Haematology*.
3. Peña-Rosas JP, et al. (2015). Daily oral iron supplementation during pregnancy. *Cochrane Database of Systematic Reviews*.
4. UpToDate Clinical Guidelines, 2024 Edition.